

LOTUS SŪTRA ÜZERİNE

Kısaca “Lotus Sūtra” olarak söylenen Saddharmapundarīka, Mahāyāna Buddhizmi’nin en çok bilinen eserlerinden biridir. Sat “gerçek”, pundarīka ise “lotus çiçeği” özellikle de “beyaz lotus çiçeği” demektir. Hepsi birlikte “Gerçek Dharma’nın Lotusu” anlamına gelir. Eser Sanskrit diliyle yazılmıştır. Buradan Nepal, Çin, Tibet ve Japon dillerine çevirileri yapılmıştır. Onun ne kadar popüler bir eser olduğu Orta Asya’da oldukça eski zamanlarda ve çok sayıda çevirilerinin yapılmış olmasından bellidir. Çin’de ve Japonya’da belli başlı Buddhist mezheplerin oluşumunda temel kitap vazifesi görmüştür. Japonya’da Tendai ve Niçiren okullarının temel kitabıdır. Tıpkı Elmas Sūtra gibi bu da Zen Buddhistler tarafından iyi bilinir.

Eserin Doğu ve Batı kütüphanelerinde çok sayıda Nepal dilinde yazılmış nüshaları bulunmuştur. Yine hatırı sayılır sayıda nüsha Orta Asya’dan, Doğu Türkistan’dan ve Gilgit’den (Keşmir) Sir Aurel Stein, Mr. N. Th. Petrowiski, Count

K. Otani ve Keşmir Mahārācası H.H.Sri Hari Singh tarafından çıkartılmıştır. Kern, Petrowiski'nin Kaşgar'dan topladığı parçalar üzerinde çalışmıştır.¹

Nüshalar üzerinde çalışan, Hoernle ve Lüder gibi, başka isimler de vardır. Hoernle Dik Gupta ve Kaligrafik Gupta yazılarıyla yazılmış olan, Khadalik'te bulunmuş nüshalar üzerinde çalıştı. Bunları F.W. Thomas ve Lüders yayınlattılar. Lüders Orta Asya ve Nepal nüshalarını karşılaştırarak çok yoğun çalışmalar yaptı ve bunların orijinal tek bir kaynaktan çıktığına karar verdi. Orta Asya nüshalarının çok eski olduğunu ve Prakrit dilinin karışımından uzak olduklarını söylüyordu.

K. Otani'nin koleksiyonundan birçok Orta Asya nüshasını incelemiş olan Rus bilim insanı N.D. Mironov, metnin 5. yüzyıla ait olduğunu söylüyordu. Gilgit el yazmaları üzerinde çalışan W. Baruch 1938'de eser hakkında bir çalışma yayınlamıştı. Çince çeviriler üzerinde de çalışmış olan Baruch da metnin 5. veya 6. yüzyıla ait olduğunu söylüyordu. Orta Asya nüshaları içinde Uygur Türklerinin kullandığı parçalar da vardı ki bunları Zakov Turfan'da ele geçirmişti. Saddharmapundarīka Uygur Türkleri arasında, üstelik manastırdan olmayıp halktan kişiler arasında da iyi biliniyordu.

---

¹ Saddharmapundarīkam, (Sanskrit Metin) With N.D.Mironov's Readings From Central Asian Mss., Düzelti: Dr. Nalinaksha Dutt, The Asiatic Society, Calcutta, 1986, s. VIII.

Yukarıdaki tarihler ele geçen nüshalar için verilen tarihlerdi. Eserin Çince çevirilerine bakıldığında daha eski tarihler göze çarpar. Metnin Çince'ye yapılmış sekiz veya dokuz çevirisi vardır ve bunlardan sadece üçü elimizdedir. En eskisi Dharmaraksha'nın 286'da yaptığı çeviridir. Diğeri ise, yaklaşık 400 lerde Kuçalı bir Buddhist keşiş olan Kumāracīva'nın yaptığı çeviridir. Üçüncü çeviriyi ise iki Hintli olan Cnānagupta ve Dharmagupta 601 yılında yaptılar. İlk iki çevirinin tarihine bakacak olursak orijinal metnin 5. yüzyıldan öncesine ait olduğu anlaşılır. Lüders, Hoernle, Mironov ve başka birçok bilim insanı Dharmaraksha ve Kumāracīva'nın kullanmış oldukları metinlerin Prakrit dilinde yazılmış orijinal bir metin olduğunu düşünmekte. Gerçekten de eserde zaman zaman Sanskrit gramer kurallarının dışında kullanımlar, birtakım sözcüklerin telaffuzlarında yanlışlıklar bize bunu göstermektedir. Öte yandan Saddharmapundarīka'nın dili, zaman zaman Prakrit karışmış bir dil olsa da sonuçta oldukça iyi yazılmış bir Sanskrit'tir.

Bütün incelemeler bitirildiğinde Saddharmapundarīka'nın orijinalinin yazılış tarihi olarak 3. yüzyıldan öncesini, Mahāvastu ve Lalitavistara'dan kısa bir zaman sonraki tarihi vermek yanlış olmaz. Buddholojik ve linguistik incelemeler bize eserin MS. 2. veya 1. yüzyıla ait olduğunu söylüyor.²

---

² A.g.e., s. XVII.